

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії ЗУНУ

Андрій КРИСОВАТИЙ

Протокол засідання

Приймальної комісії ЗУНУ

№ 4 від 31 березня 2023 р.

ПРОГРАМА

*проведення вступного випробування
з «Української мови» у формі співбесіди
для претендентів на здобуття освітнього ступеня
«молодший бакалавр», «бакалавр»*

Голова предметної
екзаменаційної комісії

Леся БІЛОВУС

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Антон ШЕВЧУК

Тернопіль 2023

Пояснювальна записка

Згідно з Конституцією України, українська мова є державною, тому має вживатися у всіх сферах суспільного життя. Особливо важлива роль вступного випробування з української мови у формі співбесіди. Кожен навчальний заклад зацікавлений у тому, щоб його студентами стали найбільш інтелектуально розвинені, найкраще підготовлені молоді люди, спроможні ґрунтовно засвоїти зміст навчання, підготуватися до ефективної професійної діяльності в обраній галузі. А одним з найважливіших показників такої готовності є рівень володіння мовою, якість власного мовлення – своєрідної візитної картки людини. Допомогти у відборі вступників з високим пізнавальним потенціалом і має на меті співбесіда.

Розроблена Програма підготовки до співбесіди для абітурієнтів Західноукраїнського національного університету на здобуття освітнього ступеня «молодший бакалавр», «бакалавр» розрахована на вступ на основі повної загальної середньої освіти, ОПС «фаховий молодший бакалавр», ОКР «молодший спеціаліст». У ній ураховано державний статус української мови, її суспільні функції, взято до уваги специфіку навчального предмета, що має виразні інтегративні функції, здатність справляти різнобічний навчальний, розвивальний і виховний впливи на абітурієнтів, сприяти формуванню особистості, готової до активної творчої діяльності у всіх сферах життя демократичного суспільства.

Програма передбачає перевірку готовності вступника до здобуття ним вищої освіти, тобто наявність теоретичних знань з різних розділів мовознавства (фонетика, графіка, орфографія, орфоепія, лексика, фразеологія, морфеміка, морфологія, синтаксис, пунктуація, стилістика), практичних комунікативних та операційних умінь володіння українською мовою (граматика, лексика, стилістика), розвинених мовленнєвих навичок, логічних та соціально-когнітивних компетентностей, достатніх для формулювання власних думок, розуміння й мовленнєвого вираження комплексних проблем у соціальній сфері, індивідуальної навчальної діяльності, оволодіння методологією наукової діяльності, комунікативної соціальної взаємодії.

Співбесіда дасть змогу виявити як суто мовознавчі теоретичні знання та практичні вміння абітурієнта щодо володіння українською мовою, так і надати комплексну оцінку індивідуального рівня особистісного розвитку й готовності до комунікативної соціально-психологічної взаємодії в процесі навчання у ЗВО.

Структура завдання

Співбесіда проводиться в усній формі і складається із двох завдань:

1. Відповідь на запитання із матеріалу програми з української мови.
2. Усне висловлювання на одну із запропонованих тем.

Матеріал програми з української мови розподілено за такими розділами:

- Фонетика і графіка;

- Орфоепія;
- Орфографія;
- Лексика і фразеологія;
- Морфологія;
- Синтаксис і пунктуація;
- Стилїстика.

ПИТАННЯ ДЛЯ СПІВБЕСІДИ

1. Українська абетка. Співвідношення звуків і букв.
2. Будова слова. Значущі частини слова. Основні способи словотвору.
3. Зміни приголосних при творенні слів.
4. Написання префіксів роз-, без-, з-(зі-).
5. Лексичне значення слова. Поняття синонімів, антонімів, омонімів.
Пряме і переносне значення слова.
6. Поняття про фразеологізми. Значення фразеологізмів. Роль фразеологізмів у мовленні
7. Правила вживання апострофа.
8. Правила вживання м'якого знака.
9. Спрощення в групах приголосних.
10. Подвоєння і подовження приголосних.
11. Правопис іншомовних слів.
12. Правопис складних слів (іменників та прикметників) разом, окремо і через дефіс.
13. Правила вживання великої літери.
14. Правопис частки «не» з іменними частинами мови, прислівником, дієсловом та дієслівними формами.
15. Система частин мови в українській мові. Самостійні та службові частини мови.
16. Іменник як частина мови. Рід, число, відмінок іменників. Правопис відмінкових закінчень іменників.
17. Прикметник як частина мови. Якісні, відносні та присвійні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників.
18. Займенник як частина мови. Розряди займенників за значенням. Правопис займенників.
19. Числівник як частина мови. Відмінювання кількісних та порядкових числівників. Правопис числівників.
20. Прислівник як частина мови. Правопис прислівників разом, окремо і через дефіс.
21. Дієслово як частина мови. Форми дієслова. Дієвідмінювання.
22. Речення, його головні ознаки та різновиди. Граматична основа речення. Головні та другорядні члени речення. Тире між підметом і присудком.
23. Речення двоскладні і односкладні. Будова простого двоскладного речення. Різновиди односкладних речень.
24. Однорідні члени речення. Узагальнювальні слова при однорідних членах речення. Розділові знаки при однорідних членах речення.

25. Відомості про складне речення, види складних речень (сполучникові й безсполучникові), засоби зв'язку між частинами складного речення. Складні речення з різними видами зв'язку. Правила вживання розділових знаків між частинами таких речень.

26. Складносурядні речення. Особливості будови складносурядного речення. Розділові знаки в складносурядному реченні.

27. Складнопідрядні речення. Види підрядних речень. Розділові знаки в складнопідрядному реченні.

28. Безсполучникові складні речення. Особливості будови безсполучникового речення, розділові знаки між частинами безсполучникового речення.

29. Пряма і непряма мова. Цитати. Діалог. Розділові знаки при них.

30. Стили мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції.

Теми для усного висловлювання

1. Яка роль мови в житті людини? Чи дійсно мова віддзеркалює культурний та інтелектуальний рівень людини?

2. Якби в тебе була можливість викорінити злочини або забруднення навколишнього середовища, що б ти обрав і чому?

3. Підтвердьте або спростуйте думку Ернеста Хемінгуея: «Кожна людина народжується для якоїсь справи».

4. Останнім часом багато говорять про патріотизм, любов до рідної землі, до України. Ким для Вас є справжній патріот?

5. На прохання поштового офісу тобі належить обрати героя нової марки. Хто б це міг бути і чому?

6. Чи любите Ви читати для задоволення? Розкажіть про свій улюблений літературний твір.

7. Якби тобі випав шанс подорожувати з будь-яким дослідником у світі, хто б це був і чому?

8. Чи погоджуєтеся ви із тезою Павла Грабовського «Маємо бути європейцями на ґрунті українському»?

9. Чи може одна людина, пішовши проти думки оточення, змінити життя соціуму чи навіть хід історії?

10. Досягнення науково-технічного прогресу – запорука стабільного розвитку суспільства чи прихована загроза для людства?

11. Як гадаєш, чи варто вченим випробовувати ліки на тваринах, щоб побороти такі хвороби людей, як рак?

12. Одвічна проблема протистояння поколінь: чи має вона місце в сучасному світі?

13. Що можна вважати виявом людського героїзму в сучасному світі?

14. Народні традиції – це культурна спадщина народу чи пережиток минулого?

15. Підтвердьте або спростуйте твердження: «Здоров'я – найвища цінність».

16. Придумай новий олімпійський вид спорту, у якому ти б отримав медаль. Що б це був за спорт?

17. У сучасному світі все більше людей займається спортом. Що, на Вашу думку, мотивує їх до фізичної активності? Розкажіть про власний досвід занять спортом свій або друзів чи відомих людей.

18. За прогнозами експертів, у майбутньому багато професій зникне через технічний прогрес. Як ви думаєте, які фахівці будуть завжди потрібними? Які професії будуть популярні в майбутньому?

19. Ситуація, яка змусила мене поглянути на моє життя по-новому.

20. Соціальні мережі – універсальний інструмент для комунікації між людьми у 21 столітті. Як саме вони вплинули на суспільство? Які, на Вашу думку, переваги і недоліки користування соціальними мережами?

21. Хобі – важлива частина життя кожної людини. Розкажіть про своє хобі або про хобі рідних чи друзів. Чи може хобі стати роботою?

22. Які види мистецтва (кінематограф, живопис, література, музика тощо) Вам найбільше подобаються? Який Ваш улюблений твір мистецтва? Чим саме він Вам подобається? Як мистецтво, на Вашу думку, впливає на життя людини?

23. Мій кумир життя.

24. Подорожі – невід'ємна частина життя сучасних людей. Яку країну Ви хотіли б відвідати найближчим часом? Чому саме вона вас приваблює? Ви любите подорожувати в компанії чи на одинці?

25. Поміркуйте, якою Ви бачите Україну ХХІ століття?

26. Підтвердьте або спростуйте думку Михайла Грушевського: «Завдяки історичній пам'яті людина стає особистістю, народ – нацією, країна – державою».

27. За якими критеріями краще обирати професію?

28. Чи можна бути людиною світу, не будучи сином (донькою) своєї землі?

29. У чому користь технологій? Чим небезпечні інформаційні технології?

30. Чому екологічне ситуацію у світі можна назвати віддзеркаленням «екологічної ситуації» всередині людини?

31. Чи мають право пацієнти на самогубство (евтаназію)?

32. Чи заслуговують на смертну кару люди, які вчинили тяжкі злочини?

33. Чи здатні матеріальні цінності замінити духовні?

34. Які людські якості найбільше потрібні молоді в сучасному світі?

35. Підтримайте або спростуйте думку: «Великий талант вимагає великої працелюбності».

36. Підтримайте або спростуйте думку: «Будь-яка проблема – це можливість стати кращим».

37. Чи замінить Інтернет телебачення, книжки, театр?

38. Які можливості дає мені українська мова?

39. Підтримайте або спростуйте думку: «Поразка – це наука. Ніяка перемога так не вчить...».

40. Підтримайте або спростуйте думку: «Великий талант вимагає великої працелюбності».

41. Які людські якості найбільше потрібні молоді в сучасному світі?

42. Які чинники мають переважати у вихованні особистості?

43. Чи завжди той, хто має вищу освіту, успішніший за того, хто не здобував вищу освіту, однак займався самоосвітою?

44. Чому почуття національної єдності є одним із важливих у людському житті?

45. Чи важливо оберігати своє добре ім'я у наш час новітніх інформаційних технологій, коли можна виступати під будь-яким «ніком»?

46. Чи варто чекати чогось, а не жити вже зараз?

47. Чи правильно нічого не робити, щоб не помилятися?

48. Підтримайте або спростуйте думку: «Книжка здатна змінити життя людини»

49. Підтримайте або спростуйте думку: «Будувати повітряні замки простіше, ніж у них жити»

50. Підтримайте або спростуйте думку: «Зміни – найцікавіше в житті».

51. Підтримайте або спростуйте думку: «Минуле варто пам'ятати зараз майбутнього».

52. Підтримайте або спростуйте думку: «Без дружби життя не повноцінне».

53. Підтримайте або спростуйте думку: «Вища освіта – не престиж, а потреба, щоправда, не для всіх».

54. Підтримайте або спростуйте думку: «Серед нас багато людей з сонячним серцем».

55. Поміркуйте, що для вас є Батьківщина.

56. Українець – це на все життя.

57. З чого зіткане щастя?

58. Електронні книги чи паперові – хто переможе?

59. Радіо, яке я слухаю.

60. Що потрібно зробити для здобуття якісної освіти?

61. Підтримайте або спростуйте думку: «Удаваний друг гірший за підступного ворога».

62. Підтримайте або спростуйте думку: «Найщасливіша та людина, яка потрібна всім».

63. Якщо суржик – хвороба, то як з нею боротися?

64. Уяви, що ти став невидимим на день. Опиши цей день. Як гадаєш, це буде весело чи ти створиш більше проблем?

65. На прохання поштового офісу тобі належить обрати героя нової марки. Хто б це міг бути і чому?

66. Ви вірите, що люди за своєю природою більше хороші чи погані? Поясніть.

67. Яку нагороду (реальну або вигадану) ти б хотів отримати найбільше в житті?

68. Якби Вам потрібно було б вести урок, про що був би цей урок?

69. Підтримайте або спростуйте думку: «Ми навчаємося не для школи, а для життя» (Сенека Молодший)

70. Життєві труднощі – це виклик чи нові можливості?

71. Чи траплялися у вашому житті моменти, коли вам давали поради, ви до них не прислухалися, а потім шкодували про це? Чому? Які висновки для себе ви зробили?

72. Чи було так, що кращий друг просив вас зробити щось, але ви не хотіли. Чому?
73. Опишіть випадок за останні три роки, коли хтось змінив вашу думку чи поведінку. Чому?
74. Опишіть випадок, коли ви зрозуміли, що вчитель або будь-який інший дорослий не мав рації.
75. У чому полягає життєвий успіх?
76. Чи повинні люди заселити Місяць?
77. Нам потрібно більше свят.
78. Чи повинен уряд накладати обмеження на побутове сміття?
79. Підтримайте або спростуйте думку: «Ядерна зброя є ефективним засобом стримування нападу ззовні».
80. Чи може багатство зробити людину щасливою?
81. Чи повинна мати обмеження свобода слова?
82. Як можна бути патріотом, живучи поза межами своєї країни?
83. Навіщо молодій людині здобувати практичний досвід?
84. Підтримайте або спростуйте думку: «Література ХІХ століття давно застаріла і не має цінності для сучасної людини».
85. Підтримайте або спростуйте думку: «Еміграція є зрадою Батьківщини».
86. Підтримайте або спростуйте думку: «Театр – вид мистецтва, що вмирає».
87. Що таке толерантність?
88. Наскільки людині варто дослухатися до думки оточення про неї?
89. Який зі способів подолання конфліктів є найбільш ефективним?
90. Чи слід дозволяти державним працівникам страйкувати?
91. Органічні та неорганічні продукти харчування.
92. У чому, на Вашу думку, полягає чесність? Чому важливо бути чесним перед людьми та перед самим собою?
93. Чому важлива сім'я?
94. Чи можна бути людиною світу, не будучи сином (донькою) своєї землі?
95. Чому важливо знати уроки історії?
96. Підтвердьте або спростуйте думку Редьярда Кіплінга: «Освіта – найвизначніше з усіх земних благ, але тільки тоді, коли вона найкращої якості».
97. Підтвердьте або спростуйте думку Григорія Сковороди: «Любов виникає з любові: коли хочу, щоб мене любили, я сам перший люблю».
98. Підтвердьте або спростуйте думку Білла Гейтса: «У моїх дітей, звичайно, буде комп'ютер. Але спочатку вони отримають книги».
99. Чим небезпечне національне звиродніння (манкуртство)?
100. Що потрібно людині для самореалізації? Чому самореалізована людина відчуває гармонію?

Критерії оцінювання знань абітурієнтів з української мови, які складають співбесіду

За кожне завдання можна отримати максимум 100 балів.
Загальна кількість балів – 200.

Критерії оцінювання усного висловлення

Перевірка здатності **говорити** (*усно*) здійснюється індивідуально: пропонується певне завдання (самостійно створити висловлювання до 5 хв. на відповідну тему) і дається абітурієнтові час на підготовку.

Монологічне мовлення:

1. Перевіряється здатність абітурієнта:

а) виявляти певний рівень обізнаності з теми, що розкривається (усно);

б) демонструвати вміння:

– будувати висловлювання певного обсягу, добираючи і впорядковуючи необхідний для реалізації задуму матеріал (епізод із власного життєвого досвіду, прочитаний або прослуханий текст, епізод із кінофільму, сприйнятий (побачений чи почутий) твір мистецтва, розповідь іншої людини тощо);

– урахувувати мету спілкування, адресата мовлення;

– розкривати тему висловлювання;

– виразно відображати основну думку висловлювання, диференціюючи матеріал на головний і другорядний;

– викладати матеріал логічно, послідовно;

– використовувати мовні засоби відповідно до комунікативного завдання, дотримуючись норм літературної мови;

– додержуватися єдності стилю;

в) виявляти своє ставлення до предмета висловлювання, розуміти можливість різних тлумачень тієї самої проблеми;

г) виявляти певний рівень творчої діяльності, зокрема:

– трансформувати одержану інформацію, відтворюючи її докладно, стисло, вибірково, своїми словами, змінюючи форму викладу, стиль тощо відповідно до задуму висловлювання;

– створювати оригінальний текст певного стилю;

– аргументувати висловлені думки, переконливо спростовувати помилкові докази;

– викладати матеріал виразно, доречно, економно, виявляти багатство лексичних і граматичних засобів.

2. Оцінювання.

У монологічному висловлюванні оцінюють його зміст і форму (мовне оформлення).

Кількість балів	Критерії оцінювання
0-10	За обсягом робота складає менше половини від норми; висловлювання не є завершеним текстом, хибує на непослідовність викладу, пропуск фрагментів, важливих для розуміння думки; лексика і граматична будова збіднені.
11-20	Усне чи письмове висловлювання за обсягом складає дещо більше половини від норми і характеризується уже певною завершеністю, зв'язністю; проте є недоліки за рядом показників (до семи), наприклад: характеризується неповнотою і поверховістю в розкритті теми; порушенням послідовності викладу; не розрізняється основна та другорядна інформація; добір слів не завжди вдалий.
21-30	За обсягом робота наближається до норми, у цілому є завершеною, тема значною мірою розкрита, але трапляються недоліки за низкою показників (до шести): роботі властива поверховість висвітлення теми, основна думка не проглядається, бракує єдності стилю та ін.
31-40	За обсягом висловлювання сягає норми, його тема розкривається, виклад загалом зв'язний, але робота характеризується недоліками за кількома показниками (до п'яти): помітний її репродуктивний характер, відсутня самостійність суджень, їх аргументованість, добір слів не завжди вдалий тощо.
41-50	Вступник самостійно створює достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст, вдало добираються лексичні засоби, але в роботі є недоліки (до чотирьох), наприклад: відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; основна думка не аргументується тощо.
51-60	Вступник самостійно будує достатньо повне, осмислене, самостійно і в цілому вдало написане висловлювання, проте трапляються ще недоліки за певними показниками (до трьох).
61-70	Вступник самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст; розкриває тему, висловлює основну думку; вдало добирає лексичні засоби; однак припускається окремих недоліків (за двома показниками): здебільшого це відсутність виразної особистісної позиції чи належної її аргументації тощо.
71-80	Вступник самостійно будує послідовний, повний текст, урахує комунікативне завдання, висловлює власну думку, певним чином аргументує різні погляди на проблему; робота відзначається багатством словника, граматичною правильністю, додержанням стильової єдності і виразності тексту; але за одним із критеріїв допущено недолік.
81-90	Вступник самостійно будує послідовний, повний текст, урахує комунікативне завдання; висловлює власну думку, уміє пов'язати обговорюваний предмет із власним життєвим досвідом, добирає переконливі докази для обґрунтування тієї чи іншої позиції з огляду на необхідність розв'язувати певні життєві проблеми; робота в цілому відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю.
91-100	Вступник самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою висловлювання відповідно до мовленнєвої ситуації; аналізує різні погляди на той самий предмет, добирає переконливі аргументи на користь тієї чи іншої позиції, усвідомлює можливості використання тієї чи іншої інформації для розв'язання певних життєвих проблем; робота відзначається багатством слововживання, граматичною правильністю.

Критерії оцінювання матеріалу програми з української мови

Кількість балів	Критерії оцінювання
1-20	Вступник виявляє фрагментарні знання й часткове розуміння основних положень конкретної теми; викладає матеріал не повно і допускає суттєві помилки у формулюванні правил; не вміє обґрунтувати свої помилки; викладає матеріал непослідовно і допускає суттєві помилки у мовленнєвому оформленні відповіді.
21-40	Вступник виявляє часткове знання й розуміння основних положень конкретної теми; викладає матеріал не досить повно і допускає помилки у формулюванні правил; не вміє глибоко і переконливо обґрунтувати свої помилки і відчуває труднощі під час підбору прикладів; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки у мовленнєвому оформленні відповіді.
41-60	Вступник повно, але не ґрунтовно викладає матеріал; виявляє достатньо повне розуміння матеріалу; аргументує свої думки, але не застосовує знання на практиці; наводить необхідні приклади тільки за підручником; викладає матеріал послідовно і правильно з огляду на норми літературної мови; допускає деякі помилки, які частково сам виправляє після зауваження та поодинокі недоліки в послідовності викладання матеріалу і мовленнєвому оформленні.
61-80	Вступник ґрунтовно і повно викладає матеріал; виявляє достатньо повне розуміння матеріалу; аргументує свої думки, застосовує знання на практиці; наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені; викладає матеріал послідовно і правильно з огляду на норми літературної мови; допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауваження та поодинокі недоліки в послідовності викладання матеріалу і мовленнєвому оформленні.
81-100	Вступник ґрунтовно і повно викладає матеріал виявляє повне розуміння матеріалу; аргументує свої думки, застосовує знання на практиці; наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені; викладає матеріал послідовно і правильно з огляду на норми літературної мови.

Список рекомендованої літератури

1. Авраменко О. 100 експрес-уроків української. Частина 1. К.: Книголав, 2019, 192 с.
2. Авраменко О., Блажко М. Українська мова. Довідник. Завдання в тестовій формі (за новою редакцією правопису). К.: Грамота, 2023. 336 с.
3. Авраменко О., Тищенко О. Українська мова. Правопис у таблицях, тестові завдання. К.: Книголав, 2018.
4. Бардакова Ю. Уживаймо влучно, або Як уникнути найпоширеніших помилок. К.: Основа, 2021, 144 с.
5. Білецька О. ЗНО 2023. Українська мова. Комплексна підготовка до ЗНО та ДПА. Т.: Підручники і посібники, 2022. 608 с.
6. Дворецька Ю. Помилкаріум. Моя українська правильна та вишукана. 2021, 128 с.
7. Калинич О. Українська мова. Посібник для підготовки до ЗНО. К., 2021, 384 с.
8. Караман С., Караман О., Плющ М. Сучасна українська літературна мова: навчальний посібник. К.: Літера ЛТД, 2011, 560 с.
9. Коновалова М. Новий український правопис в ілюстраціях. Правила – легко та швидко. К.: Основа, 2021, 144 с.
10. Літвінова І.М. Гарюнова Ю.О. Українська мова і література. Власне висловлення. Робочий зошит з електронним додатком. К., 2021, 96 с.
11. Літвінова І., Тищенко З. Українська мова. Усе для підготовки до НМТ в режимі онлайн і офлайн. Х.: Ранок, 2023. 128 с.
12. Шевчук С. В. Практикум з української мови: навчальний посібник. К.: Алерта, 2020.